

MAREK VADAS
Ki verekszik ott?

Tamba eldobta a fejszét, letette a lavórt a fejről, és az ajtó elé szórt pár fahasábot. Bedugta a fejét a szivattyú alá, és leöblítette magát a langyos vízzel. Felkészült. Kezdeheti.

Az egyik éjjel kétségbeesve ült a kocsmában, és a legolcsóbb pálmabort itta. Csakúgy, ahogy minden nap, az öregek beszélgetését hallgatta, akiknek semmi dolguk nem volt. Unalmában szórakozottan karcogtatott egy késsel a régi padba, és amikor ezt a kocsmáros a fizetésnél észrevette, elkezdte szidni az egész utcát. Először fel akarta számolni a bor mellé azt a repedezett fadarabot, de ahogy jobban szemügyre vette, hagyta, hadd igyon Tamba az ő kontójára, és a végén még egyet töltött neki. Fogta a padot, a földhöz vágta, mire letörtek a billegő lábai, a maradékot büszkén odatámasztotta a kocsm falához. Minden vendég megcsodálta a kis, zsírfoltos, s a következő áldozatára csibészesen kacintó bálvány arcát. Tamba művének arkifejezése pontos és meggyőző volt.

„De hisz te megélhetnél ebből, Tamba”, mondják neki és lelkesítően hátba veregetik.

Ő csak meglepetten áll, és nézi a művét. Egy idő után meggyőzők az ivócimborák. Ha megfelelő szögből nézi ezeket a kifaragott vonalakat, mintha kiemelkedne egy arc a felszínből, és próbálna mondani valamit. A hasonló alkotásokat pár frankért árulják a piacon. Elég egy kicsit jobban kidolgozni, kiszínezni és egy kicsit kidíszíteni, hogy ráharapjanak a külföldiek.

Reggel arra ébredt, hogy dörömbölnek a kapun. Az ajtóban egy férfi állt, hosszú, finom anyagból varrott ingben.

„Azt hallottam, álarcokat faragsz. Nagyon szép álarcokat!”, mondta köszönés helyett.

Tambának eszébe jutottak a kocsmában törtétek, és megkönnyebbülve elmosolyodott. „Dehogy. Én és az álarcok! Ez valami tévedés lesz.”

A fickónak a szeme sem rebtent, megismételte: „Nem tudsz hazudni. Álarcokat csinálsz, egyenesen az istenek segédelmével. Reggel a kocsmában jár-

tam. Elég volt egy pillantás, és minden világos lett.” A hangja mély és kemény volt. Tamba ellenkezni próbált, de nem találta a szavakat. Csak széttárta a karját. A homlokán izzadságcseppek gyöngyöztek. A férfi beszélt, de nem figyelt rá. Próbálta összerakni a fejében, mi is történt. Az az este a kocsmában jel volt. Azon töprengett, belevágjon-e az új feladatba. Lassan visszatért a gondolataiból a drága inget viselő férfihoz. És amikor meghallotta az összeget, melyet egyetlen maszkért ajánlott, a kezébe csapott.

Mára más ember lett Tambából. A reménytelen semmittevés napjai véget értek. Az az arc nem véletlenül született. Az istenektől ered a tehetsége. Csak azt képtelen felfogni, miért nem jött rá erre korábban. Abból a pénzből, amit ma megkap egy álarcért, már rég egy felújított házban élhetne, étteremben ehetne, és akkor vehetne új inget, amikor csak kedve tartja.

Reggel óta az erdőben bolyogott megfelelő fát keresve. Könnyű anyagra van szüksége, hogy simán belevéshessen, de keménynek is kell lennie, hogy ne törjön. Tartósnak, hogy ne repedjen meg pár napnyi eső után, ugyanakkor képlékenynek is, hogy idomuljon, ha az árus „öregíteni” akarja. A maszknak ősi-nek kell tünnie, ez adja az értékét a piacon.

Megrázta a fejét, és a hajáról víz fröccsent az előkészített és a falnak támasztott fára. Lassan vette kézbe egyiket a másik után, megmérte a súlyukat, és szemügyre vette őket. Beszélt hozzájuk. Jóbarátként beszélt velük, mint amikor fiatalon valami veszélyes dologra készültek. „Na, belevágunk? Ki van betojava? Megcsináljuk. Megcsináljuk, csak segítenetek kell. Össze kell tartanunk.”

Kiválasztott egy közepesen nagy darabot, és könnyedén végighúzta rajta a kést, hogy kipróbálja, mennyire képlékeny az anyag. Aggályai szinte rögtön az első húzás után eloszlottak. A megfelelő körvonalakat azonban nem akarta felvenni az anyag. Egész más volt pálmabort inni, és közben szórakozottan karcogtatni valamit a padba, mint összpontosítva megragadni a vonalak formáját és mértanát. Egyórányi munka után a tornácnak támasztotta a fát, és hátrált pár lépést. Már első ránézésre sem volt az igazi. Nem élt az arc, és a késvonások gyakran kusza vonalakká torlódtak össze, amelyek olyan, papírra vetett szavakra emlékezettek, amiket rosszul fogó tollal újra átírnak.

„Ez nem lesz olyan könnyű”, gondolta magában Tamba. Rágyújtott egy cigarettára, s a füstöt ereget-

Részlet a szerző *A gyógyító* című kötetéből, amely 2013 novemberében jelenik meg kiadónk gondozásában

ve előjöttek a kétségei. Estig ült a tető alatt és az álarcot bámulta. Majd a sarki kocsmában legurított egy demizsonnyi pálmabort, és elment aludni.

Reggel ismét megnézte a munkája eredményét. Ezt nem lehet eladásra kínálni. Ekkor az erdő sűrűje felől friss szélroham támadt. Az erdő urai megzavarták és felébresztették. Újra kell kezdenie. Megremegett a keze, és érezte, amint a vér lázasan kering a tenyerében.

Egy macsétával előkészítette a felületet, és a szobráskéssel egy új fadarabot kezdett el faragni. Teljesen más érzés volt, mint tegnap. Minden könnyen és természetesen ment, mintha egész életében ezt csinálta volna. A pengét biztos kézzel húzta végig az anyagon, a vágások pontosak, az arkontúrok pedig kifejezőek voltak. Nem gondolkodott azon, kit fog ábrázolni a maszk, de tudta, hogy elégedett lesz az eredménnyel. Biztos volt benne. A kés rezgett az ujjai között, és hamar kivehetővé vált az arc. Már csak le kell tisztázni és lefűjni a szennyeződések. Csak futólag nézte meg, mert tudta, hogy ez az igazi. Félretette, cigarettát dugott a szájába, és azonnal újabb munkába fogott.

Egész nap dolgozott, csak párszor futott oda a kúthoz, hogy igyon. Egyiket a másik után faragta ki. Önkívületben, gépiesen járt a keze, nem figyelt semmi másra, nem foglalkozott a fájdalommal, sem a bal keze mutatóján lévő friss, mély vágással, amelyből ömlött a vér. Az összes fát felhasználta, amit imádkozás után magával hozott az erdőből. Sorban álltak a maszkok méret szerint a tornácon, a nedves vályogfálnak támasztva. Nagyot sóhajtott, és örömmel nézgette a kész álarcokat. Volt köztük termékenységfétis, vakok számára készült gyógyító maszk, temetési szobrocsonka, állat-totemek, és a legkülönfélébb védő amulettek. Tamba szerint nagyszerűek voltak, és úgy örült nekik, mint egy kisfiú. Még be kell szórni őket szúvédő porral, lekenni zsírral vagy palmaolajjal.

Pár nap múlva jött a kereskedő, és amikor a kapuból megpillantotta ezt a rengeteg árut, amely mintha múzeumi seregszemlére készült volna, felcsillant a szeme. Lassan közelebb lépett, és az elsőt ámulva a kezébe vette. Tökéletes munka. Elmosolyodott, de hirtelen megrázkódott, és villámgyorsan visszatette a szobrot a helyére. A többihez hozzá se nyúlt, csak körbejárta őket, és a fejét csóválva hátrált. Dühösen meredt a meglepett Tambára, de azonnal lesütötte a szemét, mintha eltört volna benne valami. Remegő térdekkel a kapu felé tartott, és szó nélkül eltűnt.

Tamba utána akart szaladni, de a döbbenettől mozdulni se tudott. Hiszen ez az ő nagy napja, amikor több hónapra valót is megkereshetne. Ehelyett az árus rémülten elmenekült, és egyedül hagyta őt, körbevéve elsőosztályúan kidolgozott maszkokkal, melyekkel a legjobb foubani varázsló sem vallana szégyent. Csalódottan szedte össze a kincseit, és behordta őket a kamrába.

Kiszaladt, hogy vegyen egy csomó italt, aztán otthon egyedül leitta magát.

Azóta egyre ritkábban járt el otthonról. Eltűnt az utcáról, és az árusok lassan elfelejtették. Csak a környékbeli öregasszonyok emlegették, akiknek esténként nem volt dolguk, amikor a sarki büfében söröztek és pletykálgodtak.

„Tambának az utóbbi időben hiányzik egy kereke. Minden éjjel ordít, és veri a feleségét.”

„Hülyeség. Az veri őt. Hallottam. Tamba csak jajgatott a fájdalomtól.”

„Mindketten megbolondultatok. Hiszen Tambának nincs is felesége. Senki sem látta az asszonyt. Vagy ti talán igen?”

„Akkor miért verekednek ott minden este? Ki verekszik ott?”

Tóth Annamária fordítása

Marek Vadas (1971, Kassa) a reklámszakmában dolgozik, emellett publikál. 1997-ben fiatal szerkesztőként jutott el először az egyenlítői Afrikába, Kamerunba. Íróként rendkívül inspiráló közegbe csöppent, azonnal beszippantotta az ottani népek általa csak fekete realizmusnak hívott világa, melynek szerves része a túlvilággal való intenzív, mindennapi kapcsolat. Az európai gondolkodásmódtól gyökeresen eltérő fekete-afrikai mentális, az eltávozott lelkekkel való élénk párbeszéd, a különféle spirituális szeánszok, a különleges mondavilág íróként is megihlették. Már több mint kilenc alkalommal időzött Afrikában, járt Kamerunban, Gabonban, Csádban, Nigériában és Kongóban.

Első Afrika-ihletésű kötete egy mesekönyv volt: a *Rozprávky z čiernej Afriky (Mesék Fekete-Afrikából)*, 2007) az év gyerekkönyve lett Szlovákiában. A *gyógyító* című novelláskötet (2006) 31 mágikus realizmussal átítatott afrikai történet, mese és valóság színes szövevénye; 2007-ben nyerte el a rangos Anasoft Litera-díjat. A kötetben felvillannak a főként kameruni hétköznapiak, de bőségesen merít a misztikus mondákból, csodatörténetekből, szellemvilágból, kiemelve a varázsló-gyógyító nganga szerepét, aki képes kommunikálni a túlvilággal, és minden testi-lelki baj doktora. A kötet afrikai motívumokkal készült illusztrációi vizuálisan is az olvasó elé varázsolják ezt a különös világot (illusztrátor: Mária Domček).